

Neplatnost dohod mezi soutěžiteli

Ve smyslu § 3 zákona č. [63/1991](#) Sb. o ochraně hospodářské soutěže jsou veškeré dohody mezi soutěžiteli, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže na trhu zboží, zakázané a neplatné, pokud zákon nestanoví jinak nebo pokud úřad nepovolil výjimku.

Ve smyslu § 3 zákona č. [63/1991](#) Sb. o ochraně hospodářské soutěže jsou veškeré dohody mezi soutěžiteli, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže na trhu zboží, zakázané a neplatné, pokud zákon nestanoví jinak nebo pokud úřad nepovolil výjimku. Porušením tohoto ustanovení není, dohodne-li se prodávající s kupujícím, že kupující je povinen písemně oznámit prodávajícímu, komu dále zboží hodlá prodat, to za situace, že tato povinnost kupujícího nijak neomezuje ve výběru konečného odběratele a prodávající nemá žádné právo do dalšího prodeje jakkoli zasahovat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.7.2000, sp. zn.: 29 Cdo 23/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o zaplacení 250.000,- Kč, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. září 1999, č.j. 22 Co 352/99-114, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. září 1999, č.j. 22 Co 352/99-114, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Napadeným rozsudkem potvrdil Krajský soud v Hradci Králové rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 6.4.1999, č.j. 6 C 104/98-78, kterým tento soud uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 250.000,-Kč s 18 % úrokem od 16.12.1997 do zaplacení.

Odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně dostatečně zjistil skutkový stav a také jeho právní závěry jsou správné a proto se s nimi ztotožnil. Přitom soud prvního stupně dospěl k závěru, že z provedených důkazů je zcela nepochybné, že žalovaný porušil ujednání účastníků obsažené v čl. XII/2 kupní smlouvy ze dne 8.7.1997 o prodeji antibakteriálního přípravku B. (dále jen „kupní smlouva“). Účastníci dohodli, že v případě porušení tohoto ujednání vzniká tomu, kdo je porušil, povinnost zaplatit druhé straně smluvní pokutu ve výši 250.000,-Kč. Podle § 300 obch. zák. nezávisí povinnost zaplatit smluvní pokutu na tom, zda v důsledku porušení povinnosti zajištěné smluvní pokutou vznikla oprávněnému škoda, přičemž povinnost zaplatit smluvní pokutu je povinností objektivní. Soud prvního stupně uzavřel, že smluvní pokuta byla sjednána platně a neshledal důvod pro využití ustanovení § 301 obch. zák.

K tomu odvolací soud dodal, že lze souhlasit se závěrem žalovaného, že sjednanou smluvní pokutu by bylo možno považovat za neplatnou, kdyby měla zajišťovat splnění povinností převzatých v rozporu s ustanovením § 3 odst. 2 písm. c) zákona č. [63/1991](#) Sb., tj. kdyby se účastníci dohodli o rozdělení

trhu nebo nákupních zdrojů. Tak by tomu ale bylo pouze tehdy, kdyby taková dohoda byla v rozporu s ustanovením § 742 odst. 1 obch. zák. o ujednání o omezení prodeje v závazkových vztazích v mezinárodním obchodu, neboť ne každá dohoda o omezení prodeje je porušením pravidel o ochraně hospodářské soutěže.

Jestliže se účastníci dohodli, že žalovaný bude žalobkynin „výrobek dále prodávat jen té fyzické či právnické osobě v České republice, SRN, Rakouské republice, Thajsku, Austrálii a Číně, o které před prvním prodejem této osobě písemně prodávajícího informoval, a že prodávající se zavazuje, že nebude těmto fyzickým či právnickým osobám zboží sám prodávat“, dohodli se o výlučné distribuci. Tuto dohodu nepovažuje odvolací soud za neplatnou, protože žalobkyně se nezavázala prodávat výrobky za účelem jejich dalšího prodeje na určitém nebo celém území, ale pouze k tomu, že osobám, o kterých ho žalovaný informuje, nebude své výrobky prodávat, tj. že jim nesmí učinit návrh smlouvy, a nikoli, že nesmí akceptovat jejich návrh na uzavření smlouvy.

Protože „smluvní pokuta byla sjednána v souvislosti se smlouvou o koupi a prodeji předem neurčeného množství žalobcových výrobků předem neurčeného obratu, nemůže být její výše v rozporu s dobrými mravy jen proto, že žalovaný koupil od žalobkyně zboží pouze za 100.000,-Kč.“ Odvolací soud připustil proti svému rozsudku dovolání pro otázku, zda smlouva o výlučné distribuci žalobkyniných výrobků uzavřená mezi účastníky je platná.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný v otevřené lhůtě dovolání. V dovolání především namítl, že kupní smlouva je neplatná pro rozpor s dobrými mravy. Dále poukázal „na právní názor Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který ovšem odvolací soud dal do souvislosti s ustanovením § 742 odst. 1 obch. zák.“

Odvolací soud podle názoru žalovaného vykládá ustanovení § 742 odst. 1 obch. zák. nesprávně, „neboť toto ustanovení upravuje právní vztah prodávajícího ve vztahu k určité právní jistotě zákazníka.“ V projednávané věci se však jedná o vztah opačný, neboť žalovaný se v kupní smlouvě musel zavázat, že on, jako kupující, bude informovat prodávajícího o tom, komu bude předmět své koupě dále sám prodávat. Tím došlo k velmi výraznému zásahu do jeho práv. Prodávající mohl za uvedeného stavu nabízet a také nabízel konkurenční přípravek J. Žalovaný dále zdůraznil, že předmět plnění z kupní smlouvy nakupoval výlučně za účelem dalšího prodeje a že žalobkyně v průběhu sporu řádně nezdůvodnila, za jakým účelem zakotvila do kupní smlouvy posuzované ujednání. Přitom z právního i skutkového rozboru situace je zřejmé, že žalobkyně zavázala žalovaného, aby ji informoval o vlastních obchodních aktivitách a tím mu znemožnila výkon obchodních aktivit v rozporu se zásadami hospodářské soutěže.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání nesouhlasí s tvrzením žalovaného, že se odvolací ztotožnil s názorem žalovaného, že závazek k zaplacení smluvní pokuty ve výši 250.000,- Kč odporuje dobrým mravům ve smyslu občanského zákoníku. Dle názoru žalobkyně se odvolací soud toliko ztotožnil s názorem žalovaného v tom smyslu, že i v obchodních vztazích platí ustanovení § 39 občanského zákoníku. Pokud jde o přiměřenost výše smluvní pokuty, odkazuje žalobkyně na své stanovisko uvedené ve vyjádření k odvolání žalovaného.

Žalobkyně se ztotožnila s názorem odvolacího soudu, že ne každé ujednání, které případně omezuje prodej určitého výrobku, je v rozporu se zákonem na ochranu hospodářské soutěže. Dále uvádí, že v tomto případě spočívá ono „omezující ujednání“ toliko v tom, že žalovaný měl předem písemně

informovat žalobkyni, komu bude dodávat, aniž by k vlastní dodávce potřeboval souhlas žalobkyně. Dle žalobkyně takovéto ujednání není způsobilé narušit hospodářskou soutěž, a tudíž není v rozporu se zákonem na ochranu hospodářské soutěže.

Vzhledem k výše uvedenému žalobkyně navrhuje, aby dovolací soud dovolání zamítl jako nedůvodné.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř. k posouzení právní otázky, zda ujednání smlouvy uzavřené mezi účastníky o povinnosti kupujícího informovat prodávajícího, komu bude dodávat zboží, je neplatné pro rozpor se zákonem č. [63/1991](#) Sb.

V odkazovaném stanovisku Úřadu pro hospodářskou soutěž, které je založeno na č.l. 87 spisu a které si, jak je z jeho dikce patrné, vyžádal žalovaný, se m.j. k čl. XII. odst. 2 kupní smlouvy uvádí:

„Citované ustanovení smlouvy by úřad posuzoval z hlediska generální klauzule obsažené v ustanovení § 3 zákona č. [63/1991](#) Sb., o ochraně hospodářské soutěže“... „Dle ustanovení § 3 zákona jsou veškeré dohody mezi soutěžiteli, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže na trhu zboží, zakázané a neplatné, pokud zákon nestanoví jinak nebo pokud úřad nepovolil výjimku. K tomu uvádíme, že shora citované ustanovení smlouvy by obecně mohlo vést k narušení hospodářské soutěže, neboť omezuje kupujícího v jeho nezávislosti při dalším prodeji.“... „Při současném protizávazku prodávajícího (společnosti G.), že těmto osobám nebude (prodávající) zboží sám prodávat, by se mohlo jednat o dohodu soutěžitelů navzájem si nekonkurovat na trhu daného zboží ve vztahu k odběratelům/spotřebitelům.“

Nejvyšší soud uzavřel, že ujednání kupní smlouvy pod čl. XII. odst. 2 nikterak neomezuje kupujícího v jeho nezávislosti při dalším prodeji, neboť ze znění tohoto ujednání vyplývá pouze povinnost kupujícího písemně oznámit prodávajícímu, komu zboží hodlá prodat, aniž by jej jakkoli omezovalo ve výběru této osoby a aniž by dávalo prodávajícímu jakékoli právo do prodeje zasahovat. Toto ujednání je pouze nezbytným předpokladem, aby mohl prodávající splnit svůj závazek, neprodávat zboží, které je předmětem plnění z kupní smlouvy osobám, které označil jako své odběratele kupující. Z tohoto důvodu tedy nelze uznat uvedené ujednání za neplatné.

Jiná však je situace, pokud jde o posuzování ustanovení čl. XII odst. 2 kupní smlouvy jako dohody účastníků navzájem si nekonkurovat na trhu. V tom směru Nejvyšší soud dovodil, že uvedené ujednání povahu takové dohody nepochybně má. Aby však bylo možno vyvodit z toho důvodu neplatnost uvedeného ujednání ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. [63/1991](#) Sb., je třeba posoudit, zda je jím naplněn základní předpoklad takové neplatnosti vyplývající z citovaného ustanovení, totiž že toto ujednání vedlo nebo mohlo vést k narušení hospodářské soutěže na trhu zboží.

Přitom závěr odvolacího soudu, že k porušení podmínek ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. [63/1991](#) Sb. nedošlo proto, že ujednání je v souladu s ustanovením § 742 odst. 1 obch. zák. je nesprávný již proto, že citované ustanovení lze podle § 729 obch. zák. aplikovat pouze na závazkové vztahy, na jejichž vzniku se podílí alespoň jeden účastník, který má sídlo nebo místo podnikání popřípadě bydliště na území jiného státu, než ostatní účastníci, což v projednávané věci naplněno nebylo. I při splnění uvedené podmínky by však bylo třeba zkoumat účinky takové dohody ve vztahu k zákonu č. [63/1991](#) Sb. na tuzemském trhu.

Protože právní závěr odvolacího soudu o otázce, o které připustil dovolání, nebyl správný, nezbylo dovolacímu soudu než jeho rozsudek podle ustanovení § 243b odst. 1 a 2 o.s.ř. zrušit a věc vrátit

odvolacímu soudu k dalšímu řízení, ve kterém bude soud zkoumat naplnění podmínek § 3 odst. 1 zákona č. [63/1991](#) Sb. v projednávané věci.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)